

УДК 811.111'34:81'246:378.147:004
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-2-49>

Галина МЕЛЬНИЧЕНКО,

orcid.org/0000-0002-6895-0999

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *galina_meln@ukr.net*

Ірина ЛУК'ЯНЧЕНКО,

orcid.org/0000-0003-4762-0736

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *dajlin2009@gmail.com*

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ АНАЛІЗУ ТА ТРЕНУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК РОЗМОВНОГО СТИЛЮ АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ УКРАЇНОМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

У статті автори наголошують на необхідності посилення уваги до суперсегментних одиниць у процесі навчання фонетики майбутніх учителів англійської мови і літератури, оскільки інтонаційні аспекти англійського мовлення часто залишаються складними для засвоєння українськими студентами через інтерференцію рідної мови. Метою дослідження є обґрунтування доцільності використання цифрових інструментів для аналізу й тренування інтонаційних навичок розмовного стилю англійського мовлення майбутніх учителів англійської мови для подолання української інтерференції в умовах штучного мовного середовища. Визначено найтипівіші помилки в англійському мовленні українських студентів, що зумовлені аломорфними рисами цієї мови: уповільнений темп мовлення, заміна акцентно-ритмічної моделі складовою, перенесення інтонаційного малюнка рідної мови та використання висхідних термінальних тонів в розповідних реченнях. Для усунення інтерферентного впливу рідної мови на розвиток інтонаційних навичок здобувачів, рефлексію та вчасну корекцію помилок було розроблено алгоритм дій, заснованих на принципах мультимодальності та інтеграції сучасних інформаційних технологій в освітній процес. Алгоритм реалізовувався в межах трьох етапів – аналіз, імітація, автоматизація, – кожен з яких містив спеціально дібрані форми навчальної роботи: (1) візуалізація інтонаційних контурів за допомогою мобільних застосунків; верифікація особливостей інтонаційних контурів засобами короткоформатного мережевого контенту; зіставлення девіантної вимови студента з нормативним інтонаційним контуром викладача; (2) використання аналогових записів; відпрацювання вимови з використанням відеохостингу VoiceTube зі спеціальним режимом тінювального повторення; проведення мобільної аудіофіксації результатів імітації; (3) використання інтерактивної веб-платформи *Shadowing.tech*; упровадження асинхронного мовленнєвого практикуму; автоматизація інтонаційних навичок в реальному часі. Результати експерименту підтвердили ефективність запропонованої методики, що забезпечує поступовий перехід від усвідомлення інтонаційних особливостей до їхнього продуктивного використання, сприяє розвитку автономності студентів і наближенню їхнього мовлення до автентичного.

Ключові слова: фонетична компетентність майбутніх учителів англійської мови, міжмовна інтерференція, цифрові інструменти аналізу й тренування інтонаційних навичок, розмовний фоностиль, мультимодальність.

Halyna MELNYCHENKO,

orcid.org/0000-0002-6895-0999

Candidate of Pedagogical Sciences,

*Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Methods of Teaching Foreign Languages
South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky
(Odesa, Ukraine) galina_meln@ukr.net*

Iryna LUKYANCHENKO,

orcid.org/0000-0003-4762-0736

Candidate of Pedagogical Sciences,

*Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Methods of Teaching Foreign Languages
South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky
(Odesa, Ukraine) dajlin2009@gmail.com*

DIGITAL TOOLS FOR DEVELOPING INTONATION SKILLS IN COLLOQUIAL ENGLISH SPEECH OF PRE-SERVICE ENGLISH TEACHERS IN A UKRAINIAN-LANGUAGE INTERFERENCE CONTEXT

The authors emphasise the importance of prosody training in teaching phonetics to pre-service teachers of English language and literature, since intonational aspects of English speech often remain difficult for Ukrainian students to master due to native– language interference. The study aims to substantiate the importance of using digital tools to analyse and train intonation skills in the colloquial English speech of pre-service English teachers in order to overcome Ukrainian interference in an artificial-language environment. The most typical errors in Ukrainian students' English speech were identified, including a slowed speech tempo, replacement of the stress-timed rhythmic pattern with a syllable-timed one, transfer of native language intonation patterns and the use of rising intonation in declarative sentences. In order to reduce the influence of the native language on the development of students' intonation skills, as well as to promote reflection and timely error correction, a special algorithm was developed, considering the principles of multimodality and the integration of digital technologies into the educational process. The algorithm embraces three stages: analysis, imitation and automation, each of which included specially selected forms of learning activities: (1) visualisation of intonation contours using mobile applications; verification of contour features through short-format online content; comparison of a student's deviant pronunciation with the teacher's normative intonation contour; (2) the use of analogue recordings; pronunciation practice and analysis using the VoiceTube video platform with a special shadowing mode; mobile audio recording of imitation results; (3) the use of the interactive web platform Shadowing.tech; implementation of an asynchronous speaking practicum; automation of intonation skills in real time. The results of the experiment confirmed the effectiveness of the suggested methodology, which ensures a gradual switching from awareness of intonational features to their productive use, promotes learner autonomy and brings students' speech closer to authentic pronunciation.

Key words: *phonetic competence of pre-service English teachers, interlanguage interference, digital tools for analysing and training intonation skills, colloquial phonostyle, multimodality.*

Постановка проблеми. Проблема формування та удосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів іноземної мови займає важливе місце в сучасній лінгводидактиці, адже є невід'ємною складовою процесу формування професійної компетентності вчителя-мовника. Важливим аспектом фонетичного портрету майбутнього фахівця є, безумовно, його здатність ефективно послуговуватися арсеналом інтонаційних засобів відповідно до потреб комунікативної ситуації. Як лінгвістична категорія, інтонація відіграє ключову роль у передачі змісту повідомлення, вираженні прагматичного значення та реалізації стильового навантаження в мовленні. Як одиниця академічного дискурсу, вона виступає знаряддям емоційного й імерсивного впливу на аудиторію та довершує мовний портрет викладача. Не викликає жодних сумнівів той факт, що навіть випускники з

високим рівнем розвитку мовних навичок можуть звучати некомпетентно, якщо їхні інтонаційні моделі відрізняються від англійських. Незаперечна значущість означеної складової іншомовної фонетичної компетентності вчителя зумовлює потребу в збільшенні уваги до суперсегментних одиниць поряд із сегментними на заняттях з фонетики.

Попри незаперечну популярність проблеми формування інтонаційної компоненти фонетичної компетентності в колі лінгвістів, методистів і вчителів-практиків, спостерігається помітна невідповідність інтонаційного оформлення мовлення майбутніх учителів як професійних користувачів англійською мовою нормам автентичної англійської вимови. Так, не всі просодичні аспекти фонетики англійської мови є зрозумілими та прийнятними для студентів. Це призводить до виник-

нення труднощів у коректному та доцільному використанні англійських просодичних структур, які, зокрема, викликані інтерферентним впливом рідної мови здобувачів, що підтверджує актуальність обраної проблеми дослідження.

Аналіз досліджень. Вплив рідної мови на засвоєння англійської інтонації є темою багатьох системних наукових розвідок (Валігура, 2008; Ліу, 2025; Моспан, 2022; Нуокеді, 2023; Дженкінс, 2000; Меннен, 2007 та ін.), які свідчать про значні порушення якості мовлення та комунікативної діяльності як невід'ємного ефекту такого впливу. І. Меннен та Дж. Дженкінс, наприклад, стверджують, що учні схильні переносити діапазон висоти тону та термінальні тони з рідної мови в англійську, що призводить до утворення прагматично неадекватних інтонаційних моделей та впливає на природність звучання. При цьому зауважено, що цей перенос особливо стійкий у контекстах з обмеженим доступом до моделей носіїв мови, якими зараз, в умовах воєнного конфлікту, є українські аудиторії (Mennen, 2007; Jenkins, 2000). Продовжуючи дослідження негативного впливу інтерференції рідної мови у процесі навчання іншомовної інтонації, Л. Ліу відзначає вплив специфічних інтонаційних малюнків, що виникають як результат існування декількох діалектів усередені однієї групи носіїв рідної мови, на ступінь зрозумілості мовлення (Liu, 2025). Подібну ж думку висунуто в дослідженнях Б. Нуокеді, який розуміє інтонацію як невід'ємну частину ефективної комунікації й взаєморозуміння, і стверджує, що відсутність адекватних інтонаційних звичок може призводити до комунікативних порушень (Nwokedi, 2023). Водночас, О. Валігура вважає, що «присутність інтерферентних явищ у мовленні білінгва необов'язково знижує його зрозумілість, тобто вони не завжди виступають у ролі комунікативного бар'єру» (Валігура, 2008: 11). У зв'язку з цим, як зауважує дослідниця, більшість тих, хто вивчає англійську як іноземну, орієнтуються на передачу смислу мовлення, а не на набуття безакцентної вимови» (Валігура, 2008: 11). Водночас, вона слушно зауважує: «... інтерфероване мовлення білінгва ... призводить до зниження зацікавленості носія мови в спілкуванні. Будь-яка кількість відхилень від нормативної вимови у мовленні білінгва ідентифікує його як представника чужої лінгвокультури. Носій мови визначає належність білінгва до іншої мовної спільноти, перш за все, за характером його вимови, зумовленим інтерферуючим впливом фонетики рідної мови мовця.» (Валігура, 2008: 12).

Відтак у процесі розвитку фонетичної компетентності майбутнього фахівця-мовника виникає

потреба в постійному аналізі й урахуванні особливостей рідної мови того, хто навчається, та організації навчального середовища, яке б створило природний фон для розвитку іншомовних фонетичних, зокрема, інтонаційних, умінь здобувачів. У сукупності ці дослідження ілюструють потребу в алгоритмі навчання, який би поєднував теоретичне пояснення з автентичною практикою, націленою на усунення впливу рідної мови на розвиток інтонаційних навичок студентів, рефлексію та вчасну корекцію помилок. Водночас дослідники не пропонують керованої системи дій з урахуванням сучасних умов навчання та соціальних моделей, звичок і потреб молоді.

Мета статті: обґрунтувати доцільність та особливості використання цифрових інструментів аналізу й тренування інтонації розмовного стилю англійської мови для подолання української інтерференції в умовах штучного мовного середовища.

Методи й учасники дослідження. Для збору й обробки даних було використано кількісні та якісні методи дослідження. Кількісні методи передбачали аналіз та інтерпретацію експериментальних даних дослідження, зібраних за допомогою експертної оцінки рівня прояву інтерференції рідної мови в оформленні англійської інтонації. Якісні методи дослідження були використані для виявлення того, як реалізувався освітній ефект, та для підтвердження даних. Окрім того, використовувався метод моделювання для розробки та теоретичного обґрунтування системи форм роботи, спрямованої на розвиток інтонаційних навичок українських студентів в умовах інтерференції рідної мови. В експерименті взяли участь 25 студентів-здобувачів бакалавріату ОПП «Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)» ДЗ «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (м. Одеса). Дослідження проводилося в межах навчального курсу «Практична фонетика (англійська мова)» протягом 2024-2025 навчального року. Водночас зазначимо певні обмеження проведеного дослідження. Вибірка становила 25 студентів однієї академічної групи без залучення контрольної групи, що дає підстави розглядати його як пілотне. Отримані результати не претендують на статистичну узагальнюваність, проте свідчать про перспективність запропонованої методики та можуть слугувати підґрунтям для масштабнішого дослідження із залученням контрольної та експериментальної груп.

Виклад основного матеріалу. У контексті навчання англійської мови як фаху в умовах штуч-

ного мовного середовища звернемо увагу на ізоморфні та аломорфні риси інтонації в англійській та українській мовах, адже саме останні, як правило, стають причиною міжмовної інтерференції, тоді як наявність спільних полегшує засвоєння іншомовного інтонаційного малюнку.

В інтонаційному плані обидві мови демонструють як спільні, так і відмінні риси. Обидві мови послуговуються двома основними тонами – спадним і висхідним. Спадний тон в цих мовах однаково демонструє впевненість, завершеність і категоричність висловлювання (зазвичай властивий розповідним реченням, спеціальним питанням, наказам та простим окличним реченням), тоді як висхідний реалізує такі аспекти, як незавершеність й некатегоричність, відкритість висловлювання або орієнтацію на реакцію співрозмовника (традиційно вживається в загальних питаннях, перепитуваннях та питально-окличних реченнях, що передають здивування, звертаннях). Зазначимо, що альтернативні питання в обох мовах, як правило, реалізуються за такою моделлю: висхідний тон у першій синтагмі та спадний – у другій (Жлуктенко, 1960).

Водночас попри певну схожість основних тонів, їхній мелодійний малюнок у двох мовах суттєво різниться. Для англійської мови характерна більша варіативність інтонаційних контурів: після ядерного наголосу можливі як підвищення, так і зниження тону або їх комбінації. В українській ж мові, наприклад, простежуємо тенденцію до більш рівномірного і поступового зниження тону після наголошеного складу. Окрім того, в українських реченнях із питальними словами часто спостерігається хвилеподібний мелодійний малюнок із послідовними підвищеннями і зниженнями на наголошених складах, тоді як в англійській мові мелодійний рух є більш згладженим і централізованим навколо ядерного тону (Жлуктенко, 1960). Функційне навантаження інтонації також не збігається. В англійській мові вона відіграє провідну роль у розрізненні типів і значень речень. Наприклад, речення *You're kidding?* зі спадним тоном передає подив, а з висхідним – нейтральне запитання. В українській мові основне смислове навантаження частіше реалізується через морфологічні та синтаксичні засоби, тоді як інтонація виконує допоміжну, хоча й важливу, функцію (Лук'янченко, Боєва, 2025).

Слід відзначити також розбіжності у вживанні тонів. Зокрема, в англійській мові прохання, ввічливі звернення та деякі емоційно нейтральні висловлювання часто реалізуються за допомогою висхідної інтонації, що пов'язано з реалізацією

категорії ввічливості, а в українській аналогічні висловлювання переважно за допомогою спадного тону. Також загальні питання в українській мові, зокрема з часткою «чи», можуть реалізуватися зі спадною інтонацією, що відрізняє їх від типових англійських моделей із висхідним тоном (Жлуктенко, 1960). Окрім цього, англійська мова характеризується значною різноманітністю інтонаційних контурів, включаючи складні (комбіновані) тони (Yeruomenko, 2003), такі як висхідно-спадний та спадно-висхідний, які є засобом вираження тонких прагматичних значень (іронії, сумніву, застереження тощо). В українській мові такі значення частіше, знову ж таки, передаються лексичними або частково просодичними засобами.

Відмінності простежуються також у сфері фразового наголосу та ритмічної організації мовлення. В англійській мові фразовий наголос передбачається переважно на повнозначних частинах мови, тоді як в українській він поширюється і на функційні слова, що також впливає на загальну просодичну структуру висловлювання. Окрім того, для англійської мови характерним є тісно пов'язаний із наголосом ритм: наголошені склади з'являються через приблизно рівні проміжки часу, тоді як ненаголошені склади скорочуються і зазнають редукації. Це впливає на інтонаційні моделі, надаючи англійському мовленню більш вираженої ритмічності. В українській мові склади мають відносно однакову тривалість, що зумовлює більш рівномірний і плавний інтонаційний малюнок мовлення (Лук'янченко, Боєва, 2025).

Наші спостереження засвідчують, що особливо помітних інтонаційних помилок мовлення українських студентів набуває під час використання розмовного фоностилю, що визначається специфікою останнього.

Розмовний фоностиль будь-якої мови характеризується найвищим ступенем просодичної варіативності залежно від ідео– та соціостилю, ситуації спілкування та емоційної насиченості. Відповідно, тут спостерігається значно ширший спектр інтонаційних засобів, ніж в інших стилях. Це найбільш імпліцитний стиль, у якому, наприклад, система паралінгвістичних засобів, як-от ледь помітний рух губ, пауза або навіть незавершеність репліки, може мати більше семантичне значення, ніж вербально досконало оформлена низка речень. Інтонаційний портрет цього фоностилю довершує його спонтанність, неакуратність, незавершеність інтонаційних малюнків, плинність в історичному часі, динамічність, несталість. Водночас, як і в будь-якому іншому фоностилі, система інтонацій-

них засобів англomовного розмовного фоностилю має притаманні лише йому риси, ретельний опис яких пропонує Т. Врабель (Врабель, 2009).

Оскільки синтагми в розмовному мовленні зазвичай короткі, довші тональні одиниці розбиваються, набуваючи децентралізації наголосу, рівного (для груп з одним наголошеним словом) та спадного (з кількома наголошеними складами) тонального контуру або різких знижень тонів в комунікативних центрах (Врабель, 2009: 126-127). Оскільки в цьому фоностилі немає обмежень щодо вираження емоцій, він охоплює весь спектр ядерних тонів, віддаючи перевагу простим спадним і висхідним тонам (The Low Fall, The Low Rise) в типових ситуаціях та емоційним в емоційно маркованих контекстах (The Fall-Rise, The Rise-Fall, The Rise-Fall-Rise, The High Rise). Суттєвою рисою мелодійних характеристик англійського розмовного фоностилю є здебільшого спадна або рівна перед'ядерна частина, широкий діапазон висоти тону та інтонаційних контрастів; темпоральних – поєднання коротких нерівномірних інтонаційних відрізків різного темпу з численними паузами, розташованими як на синтаксичних межах, так і довільно, згідно з суб'єктивними або об'єктивними факторами. Окрім того, спостерігається часте накладання реплік, відсутність чітких пауз у результаті тісної інтонаційної взаємодії комунікантів (Врабель, 2009: 127), що, природно, призводить до зниження прозорості інтонаційних меж і може створювати ефект просодичної неструктурованості, дезорганізації і хаотичності, що ускладнює декодування мовлення для неносіїв іноземної мови.

Як було зазначено вище, особливі труднощі виникають через фонетичну міжмовну інтерференцію в тих випадках, коли здобувач ототожнює фонетичну систему вторинної мовної системи з первинною. Інтерференція виявляється на всіх рівнях фонетичної системи мов – на рівні звука, складу, словесного наголосу, інтонації, але наш досвід свідчить про те, що останній є найбільш проблемним у плані корекції в штучному середовищі, що викликано тиском фонетичним звичок рідної мови, індивідуальними слуховими проблемами конкретної особистості та психологічними бар'єрами, важкими для подолання для студентської молоді. Структурні розбіжності між англійською та українською фонетичними системами призводять до низки проявів інтерференції української мови в інтонації англomовного мовлення студентів. Зупинимось докладніше на деяких найяскравіших проявах такого впливу рідної мови у наших експериментованих, студентів першого

курсу, які було зафіксовано в результаті експертного оцінювання викладачами кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов, що здійснювалося двома викладачами, які мають досвід викладання практичної фонетики англійської мови. Кожен з експертів незалежно оцінював аудіозаписи мовлення студентів за чотирима параметрами інтонаційної інтерференції (див. Таблицю 2) за бінарною шкалою «наявний/відсутній прояв» у межах кожного конкретного висловлювання. Результати зіставлялися, а у спірних випадках рішення ухвалювалося колегіально. Показник частотності відображає відсоток студентів групи, у мовленні яких відповідна помилка фіксувалася систематично (у більш ніж половині проаналізованих висловлювань). Тож, було виокремлено:

1. Уповільнення темпу мовлення.

2. Заміна акцентно-ритмічної моделі на складо-ритмічну, під час чого відбувається наголошення кожного слова в довільному порядку, замість того, щоб виділяти лише змістові слова та редукувати службові.

3. Перенесення інтонаційного малюнку з рідної мови на іноземну. При цьому спостерігається звуження діапазону, некоректний вибір інтонаційного ядра, неправильний рух тону на початку і в кінці речення, найяскравішим проявом чого є заміна спадного тону (Falling tone) у ствердженнях або спеціальних питаннях «середнім» тоном, характерним для української мови; підйом тону на доядерних ненаголошених складах.

Відносно «молодим» явищем у контексті рідномовної інтерференції, яка виникає під впливом сучасних соціальних тенденцій та міжкультурної комунікації, вважається явище висхідної інтонації наприкінці речення поза залежності від комунікативного типу вловлювання, або *uptalk* (*upspeak*). Грунтовний огляд цього явища представлено у монографії П. Воррена, де узагальнено класичні та сучасні підходи до аналізу кінцевої висхідної інтонації в розмовному мовленні, від інтерпретації її як дратівливої інтонаційної звички і фактору зниження довіри до комуніканта, невпевненого у власних думках, до регіонального або навіть соціального, коли *uptalk* може допомогти ідентифікувати австралійця, канадця або каліфорнійця, а також відрізняє інтонацію дитини і молодої жінки від чоловічої (Warren, 2016: 1-2). Усі ці підходи демонструють негативне ставлення до таких проявів молодіжної інтонації і, як вказує автор, наполягають на її корекції та уникненні. Водночас сам автор закликає до більш інклюзивного погляду на варіативність інтонації і вважає, що *uptalk* може мати

прагматичну функцію – від запрошення до участі в бесіді до демонстрації ввічливості й солідарності.

Хоча прямі емпіричні дослідження *uptalk* в українській мові молоді наразі практично відсутні, експертні свідчення й власний досвід доводять наявність даної особливості інтонацій української молоді в рідному та англійському мовленні, при цьому важко визначити джерело впливу, адже з усього зазначеного вище випливає, що воно є масово поширеним явищем. Однак, ми приєднуємося до думки вищезазначених авторів, які вважають, що такий тон не є типовим для більшості комунікативних ситуацій, у яких його можна сьогодні зустріти, тому він потребує цілеспрямованої корекційної роботи з боку викладачів-фонетистів.

Як свідчать отримані на початку нашого експерименту результати (див. Таблицю 2 нижче), частка прояву інтерференції рідної мови під час інтонаційного оформлення англійського висловлювання в середньому на 25% перевищує середні показники, що може негативно вплинути на загальний мовний портрет майбутнього фахівця, а отже, вимагає цілеспрямованої керованої роботи з боку викладачів та тренерів, спрямованої на усу-

нення подібного руйнівного впливу рідномовних просодичних звичок.

Ми поділяємо думку Дж. Купера, який стверджує, що вже на першому курсі просодію слід викладати не як побічне вдосконалення, а як невід'ємну частину іншомовної комунікативної компетенції (Cooper, 2006), зокрема її фонетичного аспекту. Відтак, для усунення впливу рідної мови на розвиток інтонаційних навичок здобувачів, рефлексію та вчасну корекцію помилок було розроблено алгоритм дій, заснований на принципах мультимодальності та інтеграції сучасних цифрових технологій в освітній процес. Відповідно до цього, навчальний процес з розвитку інтонаційних навичок студентів було поділено на декілька етапів: (1) аналіз; (2) імітація; (3) автоматизація. Кожен з них передбачає спеціально відібрані форми навчальної роботи (див. Таблицю 1).

Результати вимірювання частотності зазначених вище інтонаційних помилок, зумовлених інтерференцією рідної мови в англійському розмовному мовленні українських студентів, а також результати змін частотності за умови використання розробленого алгоритму подано в Таблиці 2.

Таблиця 1

Система форм роботи, спрямованої на розвиток англійських інтонаційних навичок студентів в умовах інтерференції рідної мови

Етап Форми роботи	Аналіз	Імітація	Автоматизація
1	Візуалізація інтонаційних контурів за допомогою мобільних застосунків Vocal Pitch Monitor, Voice Tools, Vox Tune, Nail the Pitch для надання первинного уявлення про просодичний силует мовленнєвої одиниці.	Використання аналогових записів (науково-методичних видань та нормативних зразків викладача) для синхронного усунення інтонаційних розбіжностей в українській й англійській мовах.	Використання інтерактивної веб-платформи Shadowing.tech для автоматизації імітаційного навчання на основі техніки тіншового повторення (shadowing) – максимально точного синхронного повторення почутого мовлення за диктором.
2	Інтонаційна верифікація особливостей інтонаційних контурів засобами короткоформатного мережевого контенту (TikTok, YouTube) для автентичного підтвердження знань про просодичний силует мовленнєвої одиниці.	Відпрацювання й аналіз вимови з використанням відеохостингу VoiceTube зі спеціальним режимом тіншового повторення (shadowing) на основі інтерактивних субтитрів і системи запису мовлення для синхронної й асинхронної корекції вимовних й інтонаційних помилок.	Упровадження асинхронного мовленнєвого практикуму: опрацювання паузованих аудіозаписів на основі записаних викладачем стимулюючих мовленнєвих реплік з часовими інтервалами (аудіотренажер) для мовленнєвої реакції студента і тренування інтонаційних контурів.
3	Зіставлення девіантної вимови студента з нормативним інтонаційним контуром викладача для синхронного аналізу інтонаційних розбіжностей в українській й англійській мовах.	Мобільна аудіофіксація вивченого тексту як форма відтермінованого усного контролю за допомогою мобільних месенджерів (Telegram, Viber) для здійснення персоніфікованого просодичного контролю.	Автоматизація інтонаційних навичок в реальному часі: просодичний практикум спонтанного мовлення для закріплення навичок правильного використання інтонаційних контурів у режимі непередбаченої мовленнєвої діяльності.

Частотність інтонаційних помилок у використанні студентами розмовного фоностилю, зумовлених інтерференцією рідної мови, на початку та наприкінці експерименту

№	Інтонаційна помилка	Частка у групі, %	
		до	після
1	Уповільнення темпу мовлення	81	67
2	Заміна акцентно-ритмічної моделі на складову	76	46
3	Перенесення інтонаційного малюнка рідної мови на іноземну	74	27
4	Використання висхідної інтонації в кінці розповідного речення	61	5

Висновки. Аналіз результатів, отриманих до і після експериментального дослідження, засвідчив ефективність запропонованої поетапної організації навчання, спрямованої на розвиток інтонаційних навичок майбутніх учителів англійської мови і літератури. Реалізація алгоритму, що охоплює етапи аналізу, імітації та автоматизації, забезпечила поступовий перехід від усвідомлення інтонаційних особливостей до їх використання у власному мовленні. Ефективність запропонованої системи видів роботи зумовлена, насамперед, її мультимодальним характером та інтеграцією інформаційних технологій, що сприяло активізації різних каналів сприйняття інформації, створило умови для розвитку рефлексії, самоконтролю, своєчасної корекції інтонаційних помилок та ураховувало навчальні звички сучасної української молоді. Суттєвим чинником ефективності стало поетапне формування навичок: на етапі аналізу забезпечувалося усвідомлення відмінностей між інтонаційними системами англійської та української мов; на етапі імітації – формування первинних інтонаційних навичок шляхом наслідування автентичного мовлення; на етапі автоматизації –

закріплення навичок у змодельованих та наближених до реального спілкування ситуаціях.

Запропонована організація навчання виявилася особливо результативною у подоланні інтонаційно-стильової інтерференції рідної мови, оскільки поєднувала усвідомлений аналіз, багаторазове відпрацювання та комунікативно орієнтоване застосування інтонаційних структур. Використання сучасних цифрових ресурсів сприяло формуванню більш наближеного до автентичного інтонаційного оформлення мовлення здобувачів і розвитку їхньої автономності, здатності до самоконтролю та адаптації до умов реального комунікативного середовища.

Перспективи подальшого дослідження пов'язуємо, по-перше, із розширенням експериментальної бази: проведенням порівняльного дослідження із залученням контрольної та експериментальної груп з метою статистичного підтвердження ефективності запропонованого алгоритму; по-друге, перспективним видається адаптація розробленої методики до інших фоностилів англійського мовлення, які також є професійно значущими для майбутніх учителів англійської мови і літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валігура О. Фонетична інтерференція у контексті міжкультурної комунікації. *Studia Methodologica*. 2008. Вип. 23. С. 10–15. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/2911> (дата звернення: 02.03.2026).
2. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов : посіб. для вчителів. Київ : Радянська школа, 1960. 158 с.
3. Лук'янченко І. О., Боева Е. В. Порівняльна типологія англійської та української мов з практикумом : навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. 286 с.
4. Couper G. The Short- and Long-term Effects of Pronunciation Instruction. *Prospect*. 2006. Vol. 21, № 1. P. 46–66. URL: <https://search.informit.org/doi/10.3316/aeipt.153023> (дата звернення: 02.03.2026).
5. Jenkins J. *The Phonology of English as an International Language*. Oxford : Oxford University Press, 2000. 258 p.
6. Liu L. The Effect of First Language on Spoken English Accents. *Arts, Culture and Language*. 2025. Vol. 1, № 3. P. 1–5. URL: <https://doi.org/10.61173/818p8x21> (дата звернення: 02.03.2026).
7. Mennen I. Phonological and Phonetic Influences in Non-native Intonation. *Non-Native Prosody: Phonetic Description and Teaching Practice* / edited by J. Trouvain, U. Gut. Berlin ; New York : De Gruyter Mouton, 2007. P. 53–76. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110198751.1.53> (дата звернення: 02.03.2026).
8. Nwokedi B. Effects of Mother Tongue Interference in the Learning of English Intonation. *International Journal of Sustainable Applied Sciences*. 2023. Vol. 1, № 5. P. 673–684. URL: <https://doi.org/10.59890/ijzas.v1i5.736> (дата звернення: 04.03.2026).
9. Vrabel T. T. *Lectures in Theoretical Phonetics of the English Language and Method-Guides for Seminars*. Uzhhorod : PoliPrint, 2009. 176 p.
10. Warren P. *Uptalk: The Phenomenon of Rising Intonation*. Cambridge : Cambridge University Press, 2016. 223 p.
11. Yeryomenko T. *Speech Communication in English : Phonetic Aspect*. Odesa : SCSEIO, 2003. 219 p.

REFERENCES

1. Valihura O. (2008) Fonetychna interferentsiia u konteksti mizhkulturnoi komunikatsii. [Phonetic interference in the context of intercultural communication]. *Studia Methodologica*. 23. 10–15. Retrieved from <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/2911> [in Ukrainian].
2. Zhluktenko Yu. O. (1960) Porivnialna hramatyka ukrainskoi ta anhliiskoi mov: posib. dlia vchyteliv. [Contrastive grammar of Ukrainian and English languages: manual for teachers]. Kyiv: Radianska shkola. 158. [in Ukrainian].
3. Lukyanchenko I. O., Boieva E. V. (2025) Porivnialna typolohiia anhliiskoi ta ukrainskoi mov z praktykumom: navch. posib. [Contrastive typology of English and Ukrainian languages with practical tasks: manual]. Odesa: vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych. 286. [in Ukrainian].
4. Couper G. (2006) The Short- and Long-term Effects of Pronunciation Instruction. *Prospect*. Vol. 21. No. 1. 46–66. Retrieved from: <https://search.informit.org/doi/10.3316/aeipt.153023>
5. Jenkins J. (2000) *The Phonology of English as an International Language*. Oxford: Oxford University Press. 258.
6. Liu L. (2025) The Effect of First Language on Spoken English Accents. *Arts, Culture and Language*. Vol. 1. No. 3. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.61173/818p8x21>
7. Mennen I. (2007) Phonological and Phonetic Influences in Non-native Intonation. *Non-Native Prosody: Phonetic Description and Teaching Practice*. J. Trouvain, U. Gut (Eds). Berlin; New York: De Gruyter Mouton. 53–76. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110198751.1.53>
8. Nwokedi B. (2023) Effects of Mother Tongue Interference in the Learning of English Intonation. *International Journal of Sustainable Applied Sciences*. Vol. 1. No. 5. 673–684. DOI: <https://doi.org/10.59890/ijzas.v1i5.736>
9. Vrabel T. T. (2009) *Lectures in Theoretical Phonetics of the English Language and Method-Guides for Seminars*. Uzhhorod: PoliPrint. 176.
10. Warren P. (2016) *Uptalk: The Phenomenon of Rising Intonation*. Cambridge: Cambridge University Press. 223.
11. Yeryomenko T. (2003) *Speech Communication in English: Phonetic Aspect*. Odesa: SCSEIO. 219.

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

